

Zliya tsasliti Zhakə

Kwəma dza ghwəmməə gha sənataa dzəkən zliya na
Zhakə tsa tsasliti zliya nay, zəmbəghəy Yesəw na, kə məndi. Ma kə də'wə ghən tsa ciy: «Yənəy, ndə ghəra sləni tsa Hyala mba'a sa Yesəw Kəristəw nzee» kə. Ləy hwəm sa mətīy Yesəwəy, a Zhakə tsa va niy mənīy ka ntsa dikə tsa kwa jipə mbəzliy nəw Yesəw mbə Zherəwzalem (nighəm mbə zliya ka kwal Yesəw vəh 15:13-21, mba'a mbə Galatə 2:12).

Ghala pətsa tsasli na zliya nay, ghəci mbə Zherəwzalem na, kə məndi. Ta vəli kaa mbəzli Hyala ndanishi tə hidfi gwanashi tsasliti na. Mbə zliya nay, dzəkən sləni dza mbəzli Kəristəw mənī kaa ghən tsa shi, lə na dza ghəshiy mənī kwa jipə mbəzli tikə tə hidfi gəzə Zhakə kwəma. Mba'a kəə dī gəzəə dzəkən kwəmay, lə shi tikə tə hidfi ka naa pəghə, lə shi sənashi ghwəmmə, nza məndi mbəə favə shi dī na gəzə wəzə wəzə. Njasa pəghəti na va ghani ghwəmmə lə radzama mbə miy gədəw, mba'a lə ghwə(vəh 3:3, 6), zhini mba'a pəghəti nəy tsa ghwəmmə tikə tə hidfi lə timbətimbəə zlərhəta va tibata (vəh 4:14).

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1:1-8 Gəzə kwəmaa dzəkən sə'wa kwəma, mba'a dzəkən cə'wə Hyala lə nəfə kwətīj.

Vəh 1:9-11 Gəzə kwəmaa dzəkən ndə cicikwə lə ndə shiy tsa tərəŋw tsa.

Vəh 1:12-18 Dza kwama səəkə shiy həərə ndəa?

Vəh 1:19-27 Mba'a kə ndə favə gəzə kwəma Hyalay, ə kəə mənī kwəma favə na va.

Vəh 2:1-13 Ka təra ghala ghwəy dzəghwa jipə mbəzli ma.

Vəh 2:14-26 Bə nəfə kaa Yesəw lə mənə sləni wəzə nay, ka təhəva ghəshiw.

Vəh 3:1-12 Gəzə kwəmaa dzəkən ghani ndə ngəri.

Vəh 3:13-18 Gəzə kwəmaa dzəkən mbəzli ka məhərli.

Vəh 4:1-12 Njasa dza mbəzli Kəristəw nzəy kwa jipə shi.

Vəh 4:13-17 pa' tə Vəh 5: 1-6 Gəzə kwəma kaa ka zhəghə dəvə lə ka gəna.

Vəh 5:7-20 Njasa dza mbəzli Yesəw sə'wa kwəma, lə njasa dza ghəshiy cə'wə Hyala kwa jipə shi, ka kəəti mbəzliy shikəshi kwa kwal Hyala.

Səkwəpə

¹ Yən tsasli na zliya na, yən yən Zhakə, ndə ghəra sləni tsa Hyala lə sa Ndə sləkəpə Yesəw *Kəristəw.

Ə səkwee mbəzli Hyala gwanashi tihəvərivashi dzar tə hidī gwanashi.

Njasa ka ndə sə'wa kwəma mbə ngəra'wə

² Ma nə ya kiy ngwarməhiray, mba'a kə ngəra'wə kəsəjwəy ghəngəhən ghəngəhən kiy, vəshi pə ghwəy taa vəshi. ³ Sa nzanay, a ghwəy sənay, mba'a pə ghwəy banavə nəfə tsa ghwəy kaa Hyala, pa' ghala pətsa dza ngəra'wə tsa vaa kərəy kiy, ta kwəmavə bərzi dza ghwəy ta sə'wa kwəma. ⁴ Nanzə kiy, mənə tə ghwəy məhərli wəzə, əntaa ghwəy dali ma, sə'wa tə ghwəy, pa' tə kwa kərnə ngəra'wə. Mba'a pə ghwəy mənəti tsəgha kiy, mbəzli Hyala kərkamti kwəma dza ghwəy nza. Shiy tība gar shajashi ghwəy taa nza tsəgha kiw.

1:1 1:1 Zhakə: Mt 13:55; SləniKY 12:17; 15:13; 21:18; 1Kwər 15:7; Gal 1:19; 2:9; 1Pi 1:1   1:2 1:2-3 Rm 5:3-5; 1Pi 1:6-7

Dəw shiy va Hyala lə nəfə kwətiŋ

⁵ Mba'a kə kwəma taŋanati bərci kaa tsahwəti ndə mbə ghwəyəy, dəw ghəci va Hyala, nza ghənzə canati zəzə kwəma wəzə na, nza məni. Ta canati dza na. Sa nzanay Hyala bənci na shiy kaa ya tsamaɓa ndə ci, lə wəzə hwər tsa nzə. Ka ini ndəw. ⁶ Mba'a kə ndəə dəw shiy va Hyalay, lə nəfə kwətiŋ kəə dəwshi. Kala məni ma ghən bakə bakə. Sa nzanay, ntsaa mənti ghən va bakə bakə ghəciy dəw shiy va Hyalay, yəmyəm na nəfə tsa tsava ndə lə ghərakwəli ka safə vaa tsəkwə, ka dzar li kwakə, ka dzar li kwakə. ⁷ Tsa tsəgha tsa va ndəy, əntaa ghəci taa təkə na, e dzaa kwəmavə shiy mbə dəvə Ndə sləkəmmə, kə ma. ⁸ Sa nzanay, aa mənti ghən tsa ci bakə bakə mbə shi məni na, kala garəy tə kwəma kwətiŋ mbə nəfə tsa ci.

Gəzə kwəmaa dzəkən ndə ndərma, lə ndə shiy

⁹ A ngwarməhira, a kə ndə ndərma tsa mbə nəw Yesəw *Kəristəw vəshi tərəŋw, sa nzana mba'a Hyala taa kafakati. ¹⁰ Ndə shiy tsa mbə nəw Yesəw kwərakwə ɓa na, a kəə vəshi tərəŋw, sa nzana mba'a Hyala zhəghəkəy ləy hwəm. Nanzəy, ta mətiy dza ndə shiy njasa ka mbərə ghwə vaa ghwəlita tə gamba. ¹¹ Sa ka viciy maɗita ta mbərə lə bərciy, ə ka kəslifi shiy ni'wə. Ma mbərə ghwə ti shi na, ka shikə tsəgha. Ka nza məgəla ti ghwəlaw. Ava tsəgha dza ndə shiy nza, ghala pətsa ka na kəslimbə ghən kən kwəma shi ci, mba'a dzaa mətiy, njasa ka mbərə ghwə vaa ghwəlita.

Dza kwama səəkə shiy həərə ndəə dzəmbə *kwəma jikir naa?

¹² A ngwarməhira, ə gəzanwəy ya, ma ntsaa sə'wati ngəra'wə va ghəci kəsay, kala zhəghanavə hwəm kaa Hyalay, ə kəə vəshi tərənw. Sa nzana mba'a kə sə'wamti gwa'ay, ta kwəməvə zhəmə ci dza naa dza. Ghənzə na piy tsaa kəđi ma, sa gəzəkə Hyala va ɸanshi kaa mbəzli nžə đi na. ¹³ Mba'a pə gha tərəŋaa dzəmbə məni jikirəy, əntaa gha dzaa gəzə na: «Hyala məntəra na» pə gha ma. Sa nzanay shiy tiɸa gar həərəti Hyala ta məni jikirəw. Ghənzə də'wə ghən tsa nžə ɸa na, ka həərə ndəw. ¹⁴ War shi təkə ndəə dzəkən shi, ka səkwa nžəghə ci ti shi, ka naa ngəđi ndə mbə nəfə tsa ci ta məni *kwəma jikir na. ¹⁵ Ma sa ka nžəghə ndə va mətsəhəta dikə ki na, irətsə ndə mbə məni kwəma jikir na ki. Dzəghwa sa ka jikir mətsəhəy na, mba'a ɸanakə məti, mba'a piy tsa ci zay ki.

¹⁶ A ngwarməhira đee ni tərənw ni, ghənzə tsəgha kiy, əntaa ghwəy taa zəzə va Hyala səəkə bəzə kən ghəy, pə ghwəy ma. ¹⁷ War shiy gwəramti wəzə, shi kama fəti tar bəla shi na shi vəlimmə Hyala səəkə mə ghwəmə. Ghənzə saa ngati kar vici lə tir mba'a sasərkwəhi mə ghwəmə. Ta na nanzəy, ka mbəərəva na nja vici, ka səəmə, ka pəkəw mba'a zlanwəy mbə kwəsliw, war war pi na gwa'a tsəgha na nanzə. ¹⁸ Hyala də'wə ghən tsa nžə tarəvə na ndammə piy tsaa kəđi ma səvəri mbə kwəma nžə gaga na, ta mbə ghwəmmə nzaa kwa taja mbə shi ngati na gwanashi.

Mba'a kə ndə favə kwəma Hyalay, ə kəə məni njasa gəzəkə kwəma va

¹⁹ A ngwarməhira, fəti tə ghwəy ghən ta kwəma dzee

1:12 1:12 5:11; 1Kwər 9:24-25   1:13 1:13 Fir 19:3; 1Kwər 10:13
 1:14 1:14-15 Rm 6:19-21; 7:7-10; 1Zhj 2:16-17   1:17 1:17 Ghava 1:14-18;
 Mt 7:11   1:18 1:18 Zhj 1:13; Rm 8:19-23; 1Pi 1:23   1:19 1:19 3:2; Fir 15:1;
 NdəSən 7:8-9

na ta gəzə wəzə wəzə! Mba'a kə mbəzliy gəzarwəy kwəmay, a pə ghwəy fati wəzə di, əntaa ghwəy dzaa dəraŋwəy ta zləba ma, əntaa nəfə tsa ghwəy dzaa sati tanŋaŋ diŋa ma. ²⁰ Sa nzanay, ntsa satiy nəfə tsa ci na, shiy təbanta kaa Hyalaa məni naw. ²¹ Va tsəgha na kiy, a pə ghwəy zhəghanavə hwəm kaa shi jikir ni mbə nefer ghwəy, zlayəm məni ndərəm kwa jipə ghwəy. Məntim ghən tsa ghwəy jəw jəw kwa kwəma Hyala, ma nza ghwəy zləba kwəma nzə ndaŋwəy na mbə nefer ghwəy. Sa nzanay a bərçi va kwəma nzə va ta mbəlantəŋwəy.

²² Əntaa ghwəy taa bərkə na, war favə ma ghəy kwəma Hyalaa dzəghwa sləmə ghəyəy, gwa'a na tsəgha, pə ghwəy ma. A aw! Məni pə ghwəy məni shi favə ghwəy Hyala gəzəkəŋwəy mbə kwəma nzə gwa'a. ²³ Ma ntsaa favə kwəma Hyala kwataka lə sləmə ci, kala məni may, yəm na lə ntsaa nighəti ghən tsa ci kwa nighə məti, ta nay njasa nza na. ²⁴ Dzəghwa sa zhəghətəvay na na, ka dzay. Dza dəŋwəzl zamti ghən ta shi nashi na va mbə kwəma ci tsəgha nza'jəw. ²⁵ Ma na ntsaa di jangə shi gəzanakə *kwəma pəhəti Hyala wəzə, ka zəzəə dzəkən shi ya hwəmbay, mənuy na nja ntsaa favə kwəma va lə sləmə gwa'a tsəgha, nza'jəw zamti ghən tiw. Ta dzaa məni kwəma favə na va dza na na naci. Ta təfanati miy dza Hyalaa dza mbə sləni ci məni na gwa'a. *Kwəma pəhəti Hyala va dəwdew na mbəlikəvərimmə na mbə dəvə *kwəma jikir na.

²⁶ Mba'a kə ndə bərkəti ghən tsa ci: «Ma yən neyey, ndə nəw kwal Hyala nzee» kə, zhini ka ndagha kwəma vətəghə vətəghəy kala zəzə may, ava tsava ndə səəti

---

1:21 1:21 Kwəl 3:8; 1Pi 2:1   1:22 1:22 2:17; Mt 7:24, 26; Rm 2:13
 1:25 1:25 2:12, 24; Cem 19:8; Zhj 13:17; Rm 8:2; Gal 6:2   1:26 1:26 3:2, 10;
 Cem 34:14; 141:3

ghən tsa ci. War gəməy nəw na kwal Hyala. ²⁷ Ma ntsaa nəw Didi Hyala lə nəfə dəwdew njasa dī nay, ntsaa fə ghən ta kəəti məzhətiti, lə mi'i mbəreketi dzar mbə ngəra'wə tsa kən shi na. Ka ndəghwə ghən tsa ci wəzə va nzəghə shi tə hidī səkəə dzəmbə nəfə tsa ci, ta mənī kwəma jikir na.

2

Ka təra ghala ghwəy dzəmbə mbəzli ma

¹ A ngwarməhira, ma ghwəy ghwəy mbəzliy zləbavə kwəma Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw, ntsa nza shəndəkə tiy, əntaa ghwəy dzaa təra ghalaa dzəmbə mbəzli ma. ² Nja pəghə shiy sənzənva: Dzəghwa mba'a mbəzli səkəkəshi bakə ta dzəmbə bəsəva tsa ghwəy. Dza tsahwəti ti shi mba'a pakən kwəbənjer tərəjw tərəjw ni, lə ja'wa ka təbə kwa dəvə ci. Ma tsahwəti na, ndə ndərma, mba'a pakən kwəbarj tsa halihali tsa. ³ Dzəghwa mba'a ghwəy ka'wəti tsa pakən shi tərəjw ni va. Ma pə ghwəy na: «Ndi tikə, nzəyja tə pətsaa gwəramti wəzə» pə ghwəy. Ma kaa ndə ndərma tsa va na: «Garəja tsəgha tarba na na gha. Aw na, mba'a gha səkəkə nzəyja tikə tə hidī» a pə ghwəy ngəci. ⁴ Mba'a pə ghwəy mənī tsəghay, ghalaa sava tərəghwa ghwəy kwa mbəzli va bəsa. Tsəgha kiy, aa təra ghwəy ghalaa dzəmbə mbəzli lə təkə kwəma ghwəy va gəmgəm na tikə tə hidī, mənī na nja təkə na Hyala kwəmaw.

⁵ A ngwarməhira dēe ni tərəjw ni, favə tə ghwəy e gəzanjwəy kwəma. Wa Hyala təravə na mbəzli ka

---

1:27 1:27 Cem 10:14, 18; Ezay 1:17; Mt 25:35-36 2:1 2:1 2:1-9; Nəw 1:17; 10:17; 16:19; 2NəMezh 19:7; Zhəwbə 34:19; Cem 82:2; Fir 24:23; Mt 5:45; SləniKY 10:34; Rm 2:11; 10:12; Gal 2:6; Ef 6:9; Kwəl 3:25; 1Pi 1:17 2:5 2:5 1:9; Lk 6:20-21; 1Kwər 1:26-28; ShiZhj 2:9

ndərma tə hidfi, a ghəshi nza ka ka shiy tə zləba kwəma Hyala, nza ghəshi nza mbə mbəzli sləkə na, njasa niy gəzəkə na va sləkə mbəzli nzə dfi na. ⁶ Ma dza ghwəy na ghwəy ki na, mba'a ghwəy ndəramti ka ndərma. Ndəba mbəzli nza shiy va və shi sa sarjwəy na ngəra'wə gəm, ka kəəsəjwəy dzəti ngwəvə nə ya shiki? ⁷ Ghəshi na ka sawa slən tsa Yesəw Kəristəw va wəzə tsa haranjwəy Hyala li.

⁸ A Hyala pəhəti kwəma kaa mbəzli sləkə na, saa tsaslita va mbə zliya nzə. Ma kəy: «Di nihwəti mbəzli gwanashi njasa dfi gha va ghən tsa gha kwərakwə» kə. Mba'a pə ghwəy kəsəvə *kwəma pəhəti na va bekir diviy, nja mbəzəkəwə na va Hyala tsəgha. ⁹ Mba'a pə ghwəy təra ghalaa dzəmbə mbəzli ta ka'wəshiy, jikir na tsava mənti ghwəy. A *kwəma pəhəti Hyala ndarjwəy fəti, sa diti ma ghwəy fəti ta kwəma va. ¹⁰ Ya ə nəwamti ndə kwəma pəhəti Hyala gwa'a gwa'a, dza na mba'a zlata nahwəti mbə kwətij, kala nəwtiy, diti fəti na ti gwanataw. A ngwəvə Hyala taa nza kən. ¹¹ Nanzəy, a Hyala gəzəkə, a kəy: «əntaa gha məni ghwərghwər ma» kə. A kə dibay: «əntaa gha pəəsli ndə ma» kə. Ya ə məni ma gha ghwərghwər, mba'a pə ghaa pəəsli ndəy, diti fəti gha ta kwəma pəhəti na va gwanataw. Tsəgha na va Hyala. ¹² Ta məni ngwəvə dza Hyalaa dzəkən ghwəmmə lə kwəma pəhəti na va mbəlikəvərimmə mbə dəvə *kwəma jikir na. Va tsəgha na kiy, məntim məhərli ta kwəma gəzə ghwəy lə ta shi məni ghwəy. ¹³ Sa nzanay, ka dza Hyalaa məni zhəhwər ta sla ngwəvəə dzəkən ntsaa dfi ma məni zhəhwər ta nihwəti mbəzliw. Mba'a kə ndəə məni zhəhwər ta

2:8 2:8 sləniTaH 19:18; Mt 22:39; Rm 13:9   2:9 2:9 2:1   2:10
2:10 Mt 5:19; Gal 3:10; 5:3   2:11 2:11 səvəri 20:13-14   2:12 2:12
1:25   2:13 2:13 Mt 5:7; 7:1; 18:32-35

mbəzliy, ka dza Hyala slanci ngwəwəw, ta zhəhwər dza na ti kwərakwə.

Banta nəfə kaa Hyala lə ghəra sləni wəzə nay, ka təhəva ghəshiw

¹⁴ A ngwarməhira, a nə yay, ya ndə ni: Yənəy, e bənavə nəfə tsee kaa Hyala, kə, kala məni sləni gəzəkə Hyala ghəciy, ta mbəliy dza na va gəla nəfə tsa bənavə na va kaa Hyala tsəgha tsa na? ¹⁵ Aa nza sənzenva, mba'a nihwəti ngwarməhimmə mbə nəw Yesəw tifa, kala kwəbejer və shi, kala shi zəmə və shi. ¹⁶ Dza sa nashi gha tsəgha, ma pə gha ngəshi na, kətitəwəy Hyala, mbalam bəghəzlivam, ka zəmə shiy ngəslə ngəslə ghwəy. Mbalam nza ghwəy nza kwəriŋ, pə gha. Ghwəy inti ngwarməhiŋwəy ta shiy tsəgha ki na, wəzə na na?

¹⁷ Ava war tsəgha na lə banta nəfə kaa Hyala kwərakwə ki. War mba'a kə ndə ni, yənəy, e bənavə nəfə tsee kaa Hyala, kə, kala məni sləni gəzəkə Hyala ghəciy, wəzə naw. Tə gəm nə na, e bənavə nəfə tsee kaa Hyala, kə. Njasa bənavə ma na na tsəgha.

¹⁸ Ya ndə ni, a tsəhwəti ndə bənavə nəfə tsa ci kaa Hyala. Ma tsəhwəti na, ka ghəra sləni gəzəkə Hyala, kəy. Ma dzee ni kaa ntsaa bənavə nəfə tsa ci va kaa Hyalay: Citəra nda njaa bənavə gha nəfə tsa gha kaa Hyala, kala ghəra sləni gəzəkə na gha. Ma nzee citəŋa sləni gəzəkə Hyala ghəree, ta mbə ghaa sənay səvəri mbə sləni va, e bənavə nəfə tsee kaa Hyala, pə gha, dzee ni.

¹⁹ A gha zləbavə kwəma nə məndi va kwətinŋaa Hyala, kə məndi. Wəzəa nava, ya hyelerəy, a ghəshi zləbavə kwəma va kwərakwə. Ghəshi na, ka gwərgwərə, ka hazləni və tərəŋw.

2:14 2:14 Mt 7:21; 1Zhj 3:17   2:15 2:15 Mt 25:35-36   2:17 2:17 Gal 5:6, 16, 22-24; 1Zhj 3:18   2:19 2:19 Nəw 6:4; hyeler: Mt 8:29; Mk 1:24

²⁰ Ma ghay, ntsa caslakə məhərli tsa nza gha. Ka dī gha yən citəŋa, ndə ʃanavə nəfə tsa ci kaa Hyala gwa'a tsəgha, kala ghəra sləni gəzəkə Hyala ghəci na mək na tsəghaw, pən na? ²¹ Zəzətīy dzəkən jī-jimmə *Abərahām. Tawa ʃəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni mbə nəfə cia? Sa ghərati na sləni gəzanakə Hyala na, sa ʃəvə na zəghwə ci *Izakə, ka dza ta slanti kaa Hyala. ²² Nay gha, sləni ghərati *Abərahām va na, jakə ghənzə lə nəfə tsa ci va ʃanavə na kaa Hyala kəsa. Sləni ghərati na vay, ghənzə mən̄ti na Abərahām ka ntsaa ʃanavə nəfə tsa ci kaa Hyala katarj katarj. ²³ Tsəgha ghənzə mən̄ta nja kwəma tsasliti mən̄di va mbə Zliya Hyala. Saa ni va: Sa zləʃavə Abərahām kwəma gəzəkə Hyala, mba'a ʃanavə nəfə tsa ci, va tsəgha ʃəti Hyala ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tīʃa, kə. Na har Hyala ka madigata. ²⁴ Ka nay gha tsəgha kəsa, ka ndə nza ka ntsaa dzaa mbay dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tīʃay, tə sa ʃanavə ndə nəfə tsa ci na gwa'a tsəghaw. Awə, lə sa mən̄i ndə sləni gəzəkə Hyala na dīʃa.

²⁵ Ava tsəgha na dīʃa lə nahwəti məgwəmba kwa ghwərghwər mali nza slən tsa nzə vaa *Rahabə. Ghala vəghwə tsaa ghwən̄ikə ka *Izərayel ka kwal shi ta nighə məlmə kar Rahabə vay, mba'a mali va niy ka'wətishi kəghi tsa nzə wəzə. Mba'a cintishi tsahwəti kwal nza ghəshi mbəlishi. Tə sləni mali va va wəzə na mən̄ti na kaa mbəzli va ʃəti Hyala ka maliy dzaa mbay dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tīʃa.

²⁶ War njasa ka vəgha ndə vaa nza, piy səvəriy mbə, mətī mətī kiya. Ava tsəgha na ʃanta nəfə kaa Hyala, kala

---

2:21 2:21 Ghava 22:9, 12; Rm 4:1-5, 13-16, 19-22; Ebr 11:17   2:23 2:23 Ghava 15:6; 2NəMezh 20:7; Rm 4:3   2:25 2:25 Zhə 6:17; Mt 1:5; Ebr 11:31   2:26 2:26 2:17, 20

məni sləni gəzəkə na kwasəbə. Njasa fənavə ma ndə nəfə tsa ci na tsəgha.

3

Ndəghwətim ghani ghwəy wəzə wəzə!

¹ A ngwarməhira, əntaa ghwəy taa nzəghərywəy ta nza dafəba ka bəni shiy kaa mbəzli ma, sa nzanay a ghwəy sənay, caslakəba ngwəvə ghwəmmə, ghwəmmə ka bəni shiy kaa mbəzli dza naa nza kaa nihwəti mbəzli.

² Ghwəmmə ghwəmmə ke ngəriy, dalalay məməni ghwəmmə jikir lə kwal ghəngəhən ghəngəhən. War mba'a kə ndə kala mbəlikə gəzə *kwəma jikir na səvəri mbə miy tsa ciy, tsava ndə na ntsaa kəkamti kwəma na. Ntsaa mbəə ndəghwəti ghən tsa ci va kwəma gəmgəm na gwanata na tsava ndə. ³ A ghwəmmə sənay, mba'a pə ghwəmmə fanambə radzama mbə miy tsa gədəwəy, nza ghəci mbəə dī fəti ta bəmməə dzəti pətsa dī ghwəmmə ka naa nza. ⁴ Zəzətim dzəkən kwambəwal dība. Ya tsəgha na dikə tərərywəy, lə shiy jəwə tsətsə ka ntsaa kabəə zhəghə dza kwa pətsa dī na gwa'a. Ya war ə səəkə safə ka zhəghə və na, war ka dzay dzəti pətsa dī na. ⁵ Tsəgha na ghani ndə dība. Ghənzə na shi jəw ni tə vəgha ndə, zhini dība ki na, li ghwəmməə kəli ghən tsa ghwəmmə.

A ghwəmmə sənay, sa ka ndəə tsərati ghwə tə tipə jəwə tsətsəy, kar naa mətsəhəta ka ndamti gamba dikə tərəryw. ⁶ Yəmyəm na ghani nata gha va lə ghwə. Ghənzə ka naa bəkə kwəma jikir na kaa ndə dalala. Zhini mba'a ghənzəə lidivəri nzəy tsa ghwəmmə lə gəzə kwəma jikir na va ka naa gəzə. Kar naa lidivəri

nzəy tsa ghwəmmə, ka gha tə vici ya ghwəmmə pa' tə vici məti ghwəmmə. Gəzə kwəma jikir na va ghani ghwəmmə nay, va *ndə jaka tsa Hyala səəkə na. ⁷ A ghwəmmə sənay a bərçi va ndə ngəri ta iti dəbəkə ghəngħən ghəngħən. Ya shi kwamti ghyanakə ni, ya 'yegwerəy zli tə ghwəmə, ya shiy dza lə hwər, ya kərpi mbə yam gwa'ay, a ndə ngəriy mbay itishi. ⁸ Ma na ghani nanzəy, ndə tifa ya kwətiŋ gar itiw. Ya njaa dzəghə ndə i nzəy, ka iva naw, sa nzanay, ghani ghwəmmə na na, shi gəmgəm ni na. Ghənzə də'wə ghən tsa nzəy, darə kwa pəəsli ndə na. ⁹ Lə ghani ghwəmmə va ka ghwəmməə fal Dəmmə tsaa sləkəpə. Zhini li ghwəmməə bazla mbəzli Hyala, shi ngati na war we' ghən tsa nzə difa. ¹⁰ Fal slən tsa Hyala, lə bazla mbəzli na, war lə ghani kwətiŋ na va gəzəva na. E gəzəŋwəy kiy ngwarməhiray, əntaa ghwəmmə məni gəla shi tsəgha ni va ma. ¹¹ A ghwəmmə sənay yam wəzə ni lə yam ndezhekə niy, ka hwə ghəshi kwa kə'wə tsa kwətiŋ tsaw. ¹² Zhini bay ngwarməhiray, a ghwəy sənay, ma dəŋw daskway, ka mbay naa yati ya shəkənəw, tsəgha hikəni ba, ka mbay naa yati ya daskwaw. Ava tsəgha na kwərakwə ki, ka mbay yam ndezhekə niy zhəghəshi ka yam wəzə niw.

Məhərliy səəkə va Hyala

¹³ Ndə mbə ghwəy mba'a məhərli və, mba'a sənata kwəma na? Mba'a kə tifa, cikəvəri ghəci kaa mbəzli lə nzəy tsa wəzə tsa, lə ghəra sləni wəzə na, kala məni ma fəgə, war lə məhərli. ¹⁴ Mba'a kə ndə ni: «Ndə məhərli nzee» kə, ka hərħə ghəci va nihwəti mbəzli, ka məni shiy war ta tsa ci ghən, ta mbəə tənəti

---

3:7 3:7 Ghava 9:2 3:8 3:8 Cem 140:4; Rm 3:13; Ef 4:29 3:9 3:9 Ghava
1:26-27 3:12 3:12 Mt 7:16 3:13 3:13 Rm 12:16 3:14 3:14 1Kwər
3:1-3; Gal 5:20-6:4

mbəzli gwa'a tsəghay, ghən tsa ciy fal tsava ndə tə gəm, dzərvə ciy slasla tsava ndə. ¹⁵ Ma gəla na tsəgha na va məhərliy, məhərliy səəkə va Hyala naw. Saa səəkə mbə zəzə kwəma tikə tə hidfi lə mbə zəzə kwəma ndə ngəri na nava, va *ndə jaka tsa Hyala səəkə nava məhərli. ¹⁶ Dzəghwa tə pətsa nza hərnhə kwa jipə tsa mbəzli, ya tsamaḃa ndə na, war tsa ci ghən sa təkə naa dzəkən gwa'a tsəghay, nihwəti shiy tifa ka dzava lə kwal tsa shi kwa jipə shi ghwəlaw. Ya tsamaḃa jikir na ta nza dza na tifa kwərakwə. ¹⁷ Ma na məhərliy səəkə va Hyalay, kwətita na. Ntsaa kwə mavə gəla nava məhərliy, dəwdew na nəfə tsa ci. Ka gəzə kwəma zərkəə dzəghwa jipə tsa mbəzli. Kwəḏ kwəḏ nəfə tsa ci. Wəzə nzəy tsa ci lə mbəzli. Ka mənī caslakə ghənəw. Ka mənī zhəhwər ta nihwəti mbəzli. Ka mənī sləni wəzə na. Ka təra mbəzli na ta ka 'wəshiw. Ka dakə mbəzli na lə gəzə kwəma pərikə tə ngwəlaw. Shiy gwəra mbə shi va gwanashi kiy, a kə ndə kwə mavə nəfə tsa dəwdew tsa. ¹⁸ Ma mbəzliy gəzə kwəma zərkəə dzəghwa jipə mbəzliy, ə ka ghəshiy jakə ghən tsa shi lə nihwəti mbəzli ta mbəə nzəyshi wəzə li shi. Na shi sləni mənī ghəshi gwa'ay, war saa vashanta nəfə tsa Hyala.

4

Ka nza ghwəmməə mbəzliy ḏi shi tə hidfi ma

¹ A ngwərməhira, a shiy mənishi va nza ghwəy war lə mbəz kwa jipə ghwəy, war ka həhəərəvaa? Shi səkwa hwətəl tsa mbə nefer ghwəy va ti shi, ngəḏiŋwəy vici va vici vay, ghəshi ka naa ḃəkə shi vaa dzəghwa jipə ghwəy. ² Mba'a ghwəy mawti nihwəti shiy na,

3:15 3:15 1:5, 17 3:17 3:17 Mt 5:48; 1Kwər 13:4-7; Gal 5:22-23; Flp 1:9-11 3:18 3:18 Mt 5:9 4:1 4:1 Rm 7:5; 1Pi 2:11 4:2 4:2 1Zhŋ 3:16

a kwəməvəshi ghwəyəw. Ka ghwəy dza ki na, ka dī bakwamti nihwəti mbəzli ta kwəməvə shi va. Ka maw shiy ghwəy na, ka kwəməvəshi ghwəyəw. Va tsəgha ka ghwəy həhəərəva kwa jipə ghwəy, ka mbəz ki. Ma shiy mənishi kwəməvə ma ghwəy shi dī ghwəy va kiy, sa nzana, kala dī ghwəy dəwshi va Hyala, a ghənzə bəŋwəyshi. ³ Ya ə dəw ghwəy shiy va Hyala, kala bəŋwəyshi ghənzəy, sa nzana lə zəzə kwəmaa kama wəzə na ghwəy dəwshi na. War ta tihə ghəzli tar tsa ghwəy ghən ghwəy dəwshi gwa'a tsəgha. Ka ini nihwəti mbəzli ti shi.

⁴ Ghwəyəy, ka nəw Hyala ghwəy lə nəfə kwətīŋəw. Sənay ghwəy, ma ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa shi tikə tə hidī na, *ndə jaka tsa Hyala na pə ghwəy sa? Na nava mba'a kə ndəə dī banavə nəfə tsa ci kaa shi tikə tə hidīy, a tsava ndə zhəghəy ndə jaka tsa Hyala. ⁵ Əntaa ghwəy bəti kwəmaa tsaslita va mbə Zliya Hyala, nja kwəma gəmta na ma. Ma kə kwəma vay: «Ka dī Hyala nihwəti shiy nza mbə nefer ghwəmmə dzəghwakən Safə tsa nzə va fambə na mbə nefer ghwəmmə tepəw» kə. ⁶ Va tsəgha məntəmmə Hyala wəzə hwər tsa nzə dikə tsa, nza ghwəmmə mbəə zhəghanavə hwəm kaa shi tikə tə hidī. Njasa gəzəkə məndi va mbə Zliya Hyala, ma kə məndiy: «Kar Hyalaa dī kwəma ka məməni fəgəw. Kaa mbəzliy mənti ghən tsa shi jəw jəw ka naa məni wəzə hwər tsa nzə» kə məndi.

⁷ Ghənzə tsəgha kiy, ə pə ghwəy dī fəti va Hyala tərəŋw, ka zhananci ghən kaa ndə jaka. Ma ghalabay, nza hwəy kərakəə zlaŋwəy. ⁸ A pə ghwəy kətivaa dzəvəgha Hyala, nza ghənzə kətivaa dzəvəgha ghwəy kwərakwə. Ghwəy ghwəy mbəzliy məni jikirəy,

---

4:4 4:4 Mt 6:24; Zhŋ 15:18-19; 1Zhŋ 2:15   4:6 4:6 4:10; Fir 3:34; Mt 23:12;
1Pi 5:5   4:7 4:7 Ef 6:12; 1Pi 5:8-9   4:8 4:8 Cem 18:21, 25; Ezay 1:16; Zak
1:2-3; Mala 3:6-7

yabantim *kwəma jikir na tə dividivi ghwəy. Ghwəy ghwəy shiy dakə mbəzli ni lə kwəma pərikə tə ngwəlay, ə pə ghwəy yabanti nefer ghwəy. ⁹ Cəlikwə, pə ghwəy mənijwəy, va kwəma jikir na mənti ghwəy kwa kwəma Hyala. Wahə pə ghwəy wahə, ka təhwəni ghən tsa ghwəy. Ka 'wəshi ghwəy ma, ə pə ghwəy wahə, ka vəshi ghwəy ma, ə pə ghwəy tifəmə. ¹⁰ Məntim ghən tsa ghwəy jəw jəw kwa kwəma Ndə sləkəpə, ma nza kafakatəŋwəy.

əntaa ghwəmmə ndərə nihwəti ngwarməhimmə ma

¹¹ A ngwarməhira, ka zəmə mətsəni nihwəti mbəzli ghwəy ma. Ma ntsaa zəmə mətsəni mbəzli, ka ndərə shiy, tsava ndə na, dzəkən *kwəma pəhəti Hyala gəzakən na *kwəma jikir na, zhini kaa kwəma va ghəci bənavə fəti diɓa. Mba'a kə ndəə bə fəti kaa kwəma pəhəti Hyala kiy, ndə di fəti ta kwəma va na tsava ndə ghwəla kiw. Ndə sla ngwəvəə dzəkən mənij na ghalaba. ¹² Hyala kwətita na kwa pəhə kwəma ta nəw məndi, zhini ghənzə kwətita kwa sla ngwəvəə dzəkən mbəzli. Ghənzə kwətita na sa nza bərci və gar mbay mbəlantəmmə, zhini ghənzə saa dzaa mbay zantəmmə. Gha na gha kiy, a ndə bəti gha ghən tsa gha, bənci gha fəti kaa ndə nja ghaa?

əntaa ghwəmmə kəli ghən ma

¹³ Favə tə ghwəy kwəma dēe na gəzəŋwəy wəzə di. Ghwəy ghwəy mbəzliy ni va: «Ndatse, ya həzliməy, ta maɗi dza ghəy ta wə mbə məlmə tsa' na va, ta dzaa nəyŋəy mbə, ka mənti piya, ta zhəghə dəvə mbəba, nza ghəy zəməvə gəna tərəŋwə» pə ghwəy niy,

---

4:9 4:9 Lk 6:25   4:10 4:10 4:6; 1Pi 5:6   4:11 4:11 Cem 101:5; 1Pi 2:1
4:12 4:12 Rm 14:4; 1Kwər 4:5   4:13 4:13-14 Fir 27:1; Lk 12:18-20

¹⁴ sənashi shiy dzaa məniva həzlimə ghwəy, ghwəy shiy gəzə kwəma va tsəgha na? A ghwəy sənay nzəy tsa ghwəy tə hidiy, dəkwə tsətsə na, nja timbətimbəə nza va tə kədi van nza'jəw na, mba'a zata. ¹⁵ Ma niy təbə gəzə kwəma ghwəy nzay: «Mba'a kə Hyala zləbati zlay piy tsa ghwəmmə kwəriḡəy, ta məni shi tsa' ni dza ghwəmmə, ya ni tsa' ni» ka ghwəy ni nza. ¹⁶ Dza ghwəy kiy, kala gəzə ma ghwəy tsəgha. Ka məni war fəgə. Ka kəli ghən tsa ghwəy lə kwəmaa səvəri mbə miy tsa ghwəy. Gəla kəli ghən tsa tsəgha tsa va kiy, kwəma gəmgəm na na.

¹⁷ Nay ghwəy na, mba'a kə ndə sənashi məni shi wəzə ni, kala mənishi ghəciy, kwəma jikir naa mənti tsava ndə.

5

Məni məhərli mbəzli ka shiy, va kwəmaa dzaa dzəkən shi

¹ Nana kiy, favə tə ghwəy kwəma dəe na gəzəḡwəy wəzə, ghwəy ghwəy ka shiy. Ghatim təhwəni, ka ngəlvə va ngəra'wə tsa dzaa səəkəə dzəkən ghwəy. ² A shi ghwəy ghwabəntəvashi. A mbərtə ndəbāmti ləkwəsahi hwəy gwa'a. ³ Dzəghwa tsahi mbəzə va ghwəy lə gəna ghwəy na, mba'a viya zəmantishi. Viya tə gəna ghwəy vay, ghənzə ciḡwəy na, ma shi bəsəti ghwəy va gwa'ay, shi gəmsi ni ghəshi, kə. Ta zəmantı vəgha ghwəy dza viya, njasa ka ghwə vaa ndəhwə ndə. A ghwəy sənay, mbə kwa kəni vəghwə nzam, zhini bə na war ghwəlaḡwəy mbə bəsə shi ghwəy. ⁴ A wanavə zhəmə

4:14 4:14 Zhəwbə 7:9-10; Cem 39:6 4:15 4:15 SləniKY 18:21; Rm 1:10; 1Kwər 4:19; 16:7 4:16 4:16 1Tim 6:17; 1Zhḡ 2:16 4:17 4:17 Lk 12:47 5:1 5:1-6 Fir 15:6; Ezay 5:8-10; Amə 6:3-7 5:1 5:1 1:10; Lk 6:24 5:2 5:2-3 Mt 6:19 5:4 5:4 Səvəri 3:7; SləniTaH 19:13; Zher 22:13; Mala 3:5

mbəzliy məninqwəy shiy səəkə kwamti ghwəyəw. Fam gaka təhwəni mbəzli va, sa bəti ghəshi nəfəə dzəkən ghwəy. A gaka wahə shi tsəhəta va Hyala kwa sləkəpə, sa nza bərci və ka tanjəti ya nimaḃa shiy gwa'a gwa'a. ⁵ Ghwəy ka shiyəy, mbə ngwaḃa'a lə mbə vəshi na nzəy tsa ghwəy tikə tə hidī ni, ka zəmə shi dī ghwəy. Dza ghwəy, ndəgha ndəgha, ghwəy ndəghamtəvanjwəy, nza Hyala slanjwəy ngwəvə, njasa ka mbəzli vaa kəlanti kiḃiḃi ta həənishi. ⁶ Dza mba'a ghwəy ḃanavəshi fəti kaa mbəzliy məniti ma *kwəma jikir na, ka bakwamtishi. Ghəshi ki na, a zhiniqwəy ghən ghəshi ya jəwəw.

A pə ghwəmməə sə'wa kwəma, ndəkwə na Yesəw ta zhəghəvaa səəkə

⁷ A pə ghwəy məniti kiy ngwarməhiray, kəsətim nefer ghwəy ta sə'wa kwəma pa' tə vici dza Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəw zhəghəvaa səəkə. Zəzətim dzəkən ndə za di, sa ka naa tsəhwamti za kwatanjata ta ndəghə van. Sa ka van ghati nzəmə na, ka tsəjwə hwəlfə shiy. Ka naa dza na, ka sə'wa dali mbə kwahə za ci va. Ka ndəghə, ka ndəghə, pa' tə vici dza naa ḃasə shi ci vaa səəkəə jighi. ⁸ Ava tsəgha na lə ghwəy kwərakwə ki. Ə pə ghwəy sə'wa kwəma ta ndəghə Yesəw Kəristəw. Əntaa ghwəy dalinqwəy tantan ma, sa nzanay, ndəkwə na Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw ta zhəghəvaa səəkə.

⁹ A ngwarməhira, ka ngəngəlvəva ghwəy kwa jipə ghwəy ka ghən tsa ghwəy ma. Kala tsəghay ta məninqwəy ngwəvə dza Hyala. Sanay, ndal tərə ndə mənī ngwəvə ta səəkəw. ¹⁰ A ngwarməhira, zəzəti tə ghwəy dzəkən ka gəzə kwəma Kwa sləkəpə kwatanja.

5:5 5:5 Zher 12:3; 25:34   5:7 5:7 Zhəw 2:23; 2Pi 3:3   5:8 5:8 Rm 13:11-12; 1Tes 5:5-8; Ebr 10:25, 37   5:9 5:9 Mt 7:1-2   5:10 5:10 Mt 5:12; Ebr 11:32-38

Saa niy ghwənanashi Kwa sləkəpə ta gəzəpə kwəma nzəy, a ghəshi niy sahwə ngəra'wə ghəngħən ghəngħən, ya tsəgha nzə kiy, a ghəshi niy sə'wahwə. Va tsəgha kiy, nəwəm kwal tsa shi va sana ki. ¹¹ A ghwəmməə mbay gəzə, mbəzli vəshi vəshi ni, təfanatishi Hyala miy na ghəshi, pə ghwəmməə sana, sa nzana mba'a ghəshi sə'wamti ngəra'wə tsa niy nza kən shi. A ghwəy səəkəə favə njasa niy sə'wahwə Zhəwbə ngəra'wə tərəjw. Ma tə kwa kərni ngəra'wə tsa vay, a Kwa sləkəpə niy təfanati miy. Sa nzanay, Hyala na nanzə na, kwa mənəi zhəhwər na ta mbəzli, ka mananshi wəzə kaa mbəzli gwa'a.

¹² Ngwarməhira, avandaa gəzanjwəy nahwəti kwəma dikə na: Ka zəmə fəla ghwəy ma. Əntaa ghwəy zəmə fəla ya lə slən tsa Hyala, ya lə shi tə hidfi ma. Ka zəmə fəla ghwəy ya lə nimaḃa shiy tikə tə hidfi ma. Mba'a pə ghwəy zləḃavə kwəmay: «Yə» pə ghwəy gwa'a tsəgha. Ma kala zləḃavə pə ghwəyəy: «Awə» pə ghwəy gwa'a tsəgha. Kala tsəghay, ta mənəinjwəy ngwəvə dza Hyala.

A pə ghwəmməə cə'wə lə nəfə kwətiŋ

¹³ Mba'a kə tsahwəti ndə mbə ghwəy mbə sa ngəra'wəy, cə'wə Hyala ghəci nza ghənzə kəətiti. Mba'a kə ndə mbə ghwəy lə vəshi mbə nəfə tsa ciy, cəm tsa ci kəə ha, ka fal slən tsa Hyala. ¹⁴ Mba'a kə ntsa shaw tsa mbə ghwəyəy, har mbəzliy 'wa kwal kaa mbəzliy nəw Yesəw ghəci, a ghəshi səəkəə cə'wəti Hyala ti, mba'a ghəshi varanati in lə slən tsa Ndə sləkəpə. ¹⁵ Ma mba'a kə ghəshi cə'wəti Ndə sləkəpə lə nəfə kwətiŋəy, ta mbəliti ndə zəlghwə tsa va dza

5:11 5:11 1:12; Səvəri 34:6; Zhəwbə 1:21-22; 2:10; 42:10-17

5:12 5:12 Mt 5:34-37 5:13 5:13 1:5-6; SləniKY 16:25 5:14 5:14

Mk 6:13 5:15 5:15 Mt 9:2; Mk 16:18

na, ka satiy. Ka Hyala dza na, mba'a pələta kwəma ci jikir na mənti na. ¹⁶ Ghənzə tsəgha kiy, tsam titihwə va kwəma ghwəy jikir na kwa jipə ghwəy. Cə'wəm Hyala ya ta tsamaḃa ntsa ghwəy kwərakwə, a ghənzə mbəə mbəlantəḡwəy. Favə tə ghwəy e gəzanḡwəy, mba'a kə ntsa slar tsa cə'wəti Hyala lə nəfə kwətijəy, a bərçi mbə cə'wə ci va ta mbay mənti shiy tərəḡw. ¹⁷ Təkətim dzəkən cə'wə *Eli va niy nza di. Ndə ngəri niy nza na nja ghwəmmə. Sa niy cə'wəti na Hyala lə nəfə tsa ci kwətij əntaa van taa nzəməy, dzəghwa Hyala mba'a garəti nzəmə van, ghala fəcava pa' tar piya mahkan mba'a tir kwan. ¹⁸ Ma ləy hwəm dibay, mba'a zhiniy cə'wəti Hyala, a van zhiniy nzəmə. Dzəghwa Hyala mba'a pəlay van, mba'a zhiniy ghati nzəmə ki. Ma gha məndiy zavə shiy, ka kəlishi, mba'a ghəshi nakəshi.

¹⁹ A ngwarməhira, mba'a kə tsahwəti ntsa ghwəy zlay nəw kwal tsa katarḡ tsay, a pə ghwəy zhəghəkəə dzəghwa kwal tsa ci kwatana. ²⁰ Sənay tə ghwəy, mba'a kə ndə zhəghəkə ntsaa məni *kwəma jikir na kwa kwal tsa nza na va gəmgəm tsa, ta dzəghwa kwal tsa Hyala ghəciy, a tsava ndə mbəliti piy tsa ntsa va va məti. Tə mbərəkə kwəma ci vay, a Hyala dzaa pəlanay jikir tsa ntsa va, ya ḃarḡ niy nza na.

Ava tsəgha kəray gəzə kwəmee kaa ngəḡwəy, nza ghwəy nza ki.

5:16 5:16 Cem 32:3-5; 38:4-6; Fir 28:13; 1Zhnj 1:8-9 5:17 5:17 1Mezh 17:1

5:18 5:18 1Mezh 18:42-45 5:19 5:19 Gal 6:1 5:20 5:20 1Pi 4:8

Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw Kəristəw
Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw Kəristəw New
Testament

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun
2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3